

Маросими гаҳворабандон дар шароити кунунӣ

Миёни мардуми тоҷик яке аз маросими хурсандиву нишот “Гаҳворабандон” мебошад, ки имрӯзҳо ҳам бо риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросимҳо дар доираи хонаводагӣ баргузор мегардад. Ин маросим бо таваллуд шудани тифли нахустин дар оила, ҷашн гирифта мешавад. Ба истилоҳи дигар гаҳворабандон маросимест, ки бори аввал тифлро дар гаҳвораи нав меҳобонанд. Ҳамин аст, ки ҳар як хонаводаи тоҷик ин маросимро бо камоли хушнудӣ то кунун таҷлил менамоянд. Зикр кардан бомаврид аст, ки дар аксари минтақаҳои кишвар маросими мазкурро аз лиҳози урфу одат қариб як хел ҷашн мегиранд.

Дар гуфторҳои лаҳҷавӣ мафҳуми “гаҳворабандон”-ро дар шаклҳои гуногун ном мебаранд, ки дар ин бора Мирзоев С. чунин мегӯяд: “Шаклҳои дигари вожаи “гаҳворабандон” чунин аст: гуворабандон, говрабандон, горабандун”. [3,80]

Дар ҳар сурат мафҳуми гаҳворабандон аз ду вожа “гаҳвора” ва “бандон” Шакли маросимии калимаи “бастан” сохта шудааст, ки мазмунан бастан тифл дар гаҳвораро инъикос менамояд. Унсuri асосии ин маросим гаҳвора мебошад, ки он раҳти хоби махсуси кӯдак буда, дар он тифлро аз 5-7 рӯзгӣ то 1,5-2 солагӣ меҳобонанд. Гаҳвора аз ҷӯби бед, зардолу ва чормағз сохта шуда, ба ҳунари

дуредгарӣ алоқаманд мебошад. Миёни халқи тоҷик ин гахвораро ашёи малакутӣ ва муқаддас мешуморанд. Масалан, агар кӯдак дар он хоб наравад, дар замин намегузоранд ва дар ягон баландӣ овезон мекунад.

Маросими гахворабандонро дар манотиқи кишвар вобаста ба рӯзҳои хос, пас аз баромадани *чиллаи* кӯдак (40 рӯз пас) ва дар баъзе ҷойҳо баъди 3 рӯзгӣ ва дар баъзе минтақаҳои вилояти Суғд дар 9 рӯзгӣ баргузор менамоянд. Дар ин бора пажӯҳишгар Аминов А. чунин ибрази назар мекунад: “Дар ноҳияи Ашт ин амал пас аз нӯҳ рӯз иҷро мегардад ва ин маросимро *нӯҳбуророн* меноманд. Усули баргузори маросими номбурда ба дигар ноҳияҳо монанд аст. Аммо мувофиқи ақидаҳои занони Ашт, кӯдак танҳо пас аз нӯҳ рӯз тамоми хатар ва ҷину балоҳоро паси сар мекунад ва метавонад, ки ӯ акнун дар паҳлӯи модар нею дар гахвора бастан мақоли махсус: “Аз нӯҳ гузашт, аз кӯҳ гузашт”-ро ҳатман истифода мебаранд”. [1,62]

Анъанае, ки ҳоло ҳам роиҷ аст, аз ҷониби падару модари арӯс харидорӣ намудани гахвора бо лавозимоташ мебошад. Занони ҳунарманд мувофиқи андозаи гахвора курпачаҳои онро, ки “*каҳгинак*” ва “*пахтагинак*” ном доранд, омода месозанд. *Каҳгинак* курпачаест, ки дохили он аз коҳи майда пур карда шуда, дар гахвора аз ҳама тағ гузошта мешавад. *Пахтагинак* курпачаест, ки дарунашро бо пахтаи мулоим пур карда, аз болои каҳгинак мегузоранд. Инчунин аз матоҳҳои гуногун барои пӯшондани болои кӯрпачаҳо, рӯймолча аз матои пахтагин, барои бастанӣ дасту пойи кӯдак, дастбандаку побандак, кӯрпачаи хурдакаи болопӯшӣ ва барои болои гахвора *болопӯш* яъне гахворапӯш аз матоҳҳои гуногун вобаста ба фаслҳои сол омода месозанд. Масалан, болопӯшаки зимистона аз матои бадӯшти гарму (махмал) патдор ва болопӯшаки тобистона аз матои нафиси тунук дӯхта мешавад. Дар бештари манотиқи кишвар матои якрангро вобаста ба завқи бонувон гулдӯзӣ ва зардӯзӣ мекунад. Дар баъзе ҷойҳо гахворапӯш ва дигар лавозимоти гахвораро аз қуроқ низ омода месозанд. Дар мавриди болопӯши қуроқӣ будани гахвора ақидае вучуд дорад, ки мардумшиноси варзида А. Мардонова меғӯяд: “Пеш онҳое, ки тифли дардманд доштанд, гахворапӯшро аз қуроқ медӯхтанд ва умед доштанд, ки бо ин роҳ тифлро аз дард наҷот медиҳанд.” [2,206]

Нисбати ин боварҳо назари мо бар он аст, ки матоҳи қуроқӣ аз латтапораҳои секунча дӯхта мешавад, ки шаклан ба тӯмор монанд аст. Ва тӯмор ба ақидаи мардуми тоҷик инсонро аз ҳама “ранҷу бало” ва бемориҳо хифз мекунад. Секунча будани нақши матоҳи қуроқро дида, замон гумон мекунад, ки ин матоҳ низ вазифаи туморро иҷро мекунад.

Имрӯзо барои гуногунрангии ҳаёти ояндаи тифл аз матоҳҳои рангаи гуногун тамоми лавозимоти гахвораро аз қуроқ медӯзанд. Ҳатто ҷодари арусӣ ва

дигар чиҳози арусиро аз қуроқ, яъне латапораҳои ранга бо ҳам пайваст карда медӯзанд, ки ба андешаи онҳо ин фоли нек аст.

Дар аксари минтақаҳои ҷумҳурии *чиллаи кӯдак* дар хонаи волидайнӣ модари тифл ва дар баъзе ноҳияҳои вилояти Суғд дар хонаи падару модари ҷавон сипарӣ мегардад. Дар вилояти Хатлон ва баъзе шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурии *кӯдакро* пас аз серӯза ё панҷрӯза шудан, ба истилоҳи занони пиронсол баъди “нофаш афтидан” ба гаҳвора мебанданд ва маросими асосии гаҳворабандонро пас аз чил рӯз ё дертар аз он барпо мекоранд. Ҷумаев Р. дар китоби худ дар бораи ба гаҳвора бастанӣ тифли навозд чунин навиштааст: “тибқи бовариҳои мардум тифли аввалинро набояд то чилрӯзагиаш ба замин гузошт. “Кӯдак таги по мешавад”. Муваққатан тифлро ба гаҳвораи аз ҳамсоя гирифта, яъне ба гаҳвораи “хосиятнок” мебанданд.” [7,52]

Мувофиқи рӯзи муаянгардида маросими гаҳворабандон дар хонаи падари тифл баргузор мегардад. Аз ҷониби хонаводаи модари ҷавон гаҳвора бо лавозимоташ ҳамроҳ бо тӯҳфаҳо, қўлчаи калон ва қалама, тухмҳои рангаи ҷўшонидашуда ва аз ҳама муҳим дар маросими номбурда дар баъзе минтақаҳои кишвар гандумбирён низ мебаранд. Гандумбирёнро метавон яке аз рамзҳои маросими гаҳворабандон номид, ки аз гандуми бирён, мағзи чормағз, нахуди бирён, донаи каду, кунҷид, мағзи донаи зардолӯ ва баъзе донаҳои дигар омода мегардад. Ҳамаи ин навъи донагӣҳо бо ҳам омехта намуда, дар як зарфи калон ба хонаи волидонӣ тифл мебаранд. Дар ақидаи мардум овардан ё пухтани гандумбирён дар маросими гаҳворабандон рамзи буда, аслан ба хоҳири ҷуссаи қавӣ ва ба ҳама мушкилиҳо тобовар шудани тифл пухта мешавад. Дар интиҳои маросим соҳибхона аз нону қалама, гандумбирён ва баъзан оинача, шонаву рӯймолча барин тӯҳфаҳои аз ҷониби модари ҷавон овардашударо ба ҳамаи меҳмонон “ба мурод” гуфта, тақсим карда медиҳад.

Баъди зиёфат дар доираи занҳои хешу ақрабо, ҳамсоёҳо ва дугонаҳо гаҳвораи навро дар байни хона гузошта, маросимро шурӯъ мекунанд. Вобаста ба ин маросим дар ҳар минтақаи кишвар ҳар гуна бовару эътиқодот мавҷуд аст, ки метавонем дар зер баъзе андешаҳои паҷӯҳишгаронро мисол биёрем.

Модаркалон ё зани рӯзгордидаи серфарзанд ба ҳамаи нишастагон гаҳвораро нишон медиҳад. Пеш аз гаҳвораро нишон додан дар даруни гаҳвора як рӯймол мекунанд ва ин “ҳақи гаҳворанишонте аст” гуфта, ҳамчун тухфа ба вай медиҳанд ва ё баъди ба охир расидани ҷараёни гаҳворабандӣ модари навозд ба сари зани гаҳворабанд рӯймолчаи сафед мепартояд. Дар баъзе шаҳру навоҳии ҷумҳурии лавозимот барои истифодаи кӯдакро, ки хешу ақрабои наздики тифл ҳада кардаанд, аз тарафи хешони падари кӯдак ба ҳозирин якто-якто намоиш медиҳанд, ки ин амалҳо рамзи дӯстдорӣ ва эҳтиром нисбати меҳмони нав мебошад.

Сипас испандро дар як табакча барои тоза намудани гаҳвора бо ақидаи худашон аз ҳар гуна зиён “алас” мекунад, яъне оташ гиронда, аз поёну болои гаҳвора онро дошта, баъзе дуохоро низ меҳонанд. Дуд додани испанд дар байни занон маънои онро дорад, ки гаҳвораро аз ҳар гуна зиён ва нерӯҳои бадӣ пок карда, сипас тифлро меҳобонанд.

Ин ҷараёни маросимро олимони ҳар гуна шарҳ додаанд, масалан Раҳимов Д. чунин қайд мекунад: *“Чун гаҳвора омода шуд, пиразани табаррук ё зани серфарзанд тифлро ба даст гирифта, ду маротиба ба гаҳвора нодуруст, сарашро дар ҷойи пойҳо ва пойҳоро дар таксарӣ мегузорад. Дар ҳар дафъа кампир аз ҳозирин мепурсад: «Дар ин ҷо хобаиш кунам?». Ҳозирин ҷавоб медиҳанд: «Не, момоше, росташ хоб кун». Дар навбати сеюм ӯ тифлро дуруст меҳобонад ва ангишти ишоратиашро ба даҳони кӯдак расонида мегӯяд: «Хобамро, бачаам, ба ту додам». Дар баъзе ҷойҳо момо пас аз бастанӣ кӯдак ба гаҳвора дуои зеринро меҳонад: «Хобаки гургакон, хоби сагакон, хоби ҳамсоғон, ҳамааш аз ту!»*. [4,206]

Анъанаи бастанӣ тифл аз ҷониби як зани рӯзгордида, ин омӯзонидани модари ҷавон мебошад, ки ӯ бояд ҷи гуна дар оянда фарзандашро дар гаҳвора хобонад. Бо иҷрои ин усули халқӣ яке аз амалҳои иҷроии маросим ба ҷо оварда мешавад ва ҳам модари кӯдак тарзи бастанӣ тифлашро аз худ мекунад. Яке аз манфиатҳои ин амал барои ба воя расидани тифл ҳамчун шахси ростқавлу ростирода мебошад.

Ҷараёни бастанӣ кӯдакро дар гаҳвора дар минтақаҳои гуногуни кишвар якҷанд хел ба иҷро мерасонанд. Масалан, Ҷумаев Р. ин анъанаи бастанӣ тифлро чунин овардааст: *“Момо каме оташ гиронда се маротиба ба гирди гаҳвора чарх занонда, нидо мекард: “Бисмиллоҳи раҳмони раҳим, дасти ман расад, дасти бало нарасад, дасти ман не, дасти пешвоён, дасти Бибифотимаю Бибизӯхро, Бибихатичаи Кибриё, номи ҳазрати Худо, хоби хирс, ҳаёти бурс, оромию қарор”*. Албатта, зане, ки ба ӯ бастанӣ тифл ба гаҳвора бовар карда мешуд, бояд якникоҳа, серфарзанд, оромтабиат, ҷунонки мегӯянд, “зани аёлманду бадавлат”-ро интихоб менамуданд.” [7,53-54]

Тариқи дигари маротибаи аввал хобондани тифлро дар гаҳвора Мирзоев С. чунин шарҳ медиҳад: *“Пас аз ин ки тифли навзод дар гаҳвора баста шуд, мӯйсафеде ба гӯшаш азон мегӯяд ва баъдан модари навзод ба бача шир медиҳад ва бо суруди “Алла” гаҳвораро ҷунбонда, ўро меҳобонад”*. [3,80]

Имрӯзҳо миёни мардуми тоҷик анъанаи ба гӯши тифли навзод аз ҷониби ягон шахси таббарук ё саводи динидошта азон додан, хеле маъмулӣ аст. Чунки аксарияти аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон мусулмононанд. Аз ин рӯ, ба ин амал хеле аҳамияти хосса медиҳанд. Ҷараёни азонгӯӣ хеле содда аст: дар гӯши ростӣ навзод “азон” ва дар гӯши чапаш “такбир” ва ё “қомат” мегӯянд дар охир дар

хаққи тифл дуои нек мекунад. Анъанаи азондиҳӣ рамзи муъмину мусалмон ба воя расидан ва арҷгузорӣ ба арзишҳои динӣ аз тарафи калонсолон мебошад. Дар муқоиса бо “азондиҳӣ” суруди “Алла”-хонӣ аз тарафи модарони ҷавон он қадар таваҷҷуҳи махсус зоҳир намегардад.

Дар бораи кадом рӯз ба ғаҳвора баستاني кӯдак, низ боварҳои махсус миёни мардум мавҷуд аст. Масалан, дар ноҳияи Мастҷоҳи вилояти Суғд оид ба суннатҳои маросими номбурда чунин ақидаҳо мавҷуд аст: “Барои баргузориҳои ғаҳворабандон ҳатман рӯзи панҷшанберо интихоб мекунад. Масалан кӯдак дар рӯзи якшанбе таваллуд шуда бошад, ҳатман рӯзи панҷшанберо интизор мешаванд. Чунки ин рӯзро онҳо барои худ рӯзи муборақ аз гузаштагон медонанд. Рӯзи чоршанберо рӯзи торикӣ ва шаб офарида шудааст, гуфта муносиб намедонанд”.¹

Албатта доир ба шакл ва ҷараёни баستاني тифл ба ғаҳвора дар маросими ғаҳворабандон олимону муҳақиқон хуб андешаронӣ намудаанд. Аммо мо ҳангоми экпедитсия дар ноҳияи Мастҷоҳ рафти баргузориҳои маросими мазкурро дақиқан мушоҳида карда баъзе ҷузъиётҳои аҷибро низ дучор омадем: Зане пеш аз хобондани тифл ғаҳвораро бо ҳазориспанд дуд мекунад. Пеш аз хобондани тифл ба ғаҳвора агар писар бошад дос ва агар духтар бошад, корди ошбуриро се маротибагӣ гузошта мегиранд. “Иҷа хобонам, онҷо хобонам” гуфта ба занони ҳузурдошта муроҷиат менамояд. Нишастагон бо овози баланд “Ҳа дуруст” гуфта, тасдиқ кунанд, сипас тифлро ба ғаҳвора мебандад.

Баъдан як зани калонсол: “Бисмиллоҳир раҳмонир раҳим дасти ма дасти бибӣ Фотимаи Заҳро, бибӣ Хатичаи Кибриё, ному назари Худо, дар роҳи ризояи Олоҳ, ба Алоҳ нур, ба бало дур, Илоҳӣ ба тору пудаш умри дарозаш тияд, ризқи фарозаш тияд, падару модараша сер кунад, муъмину мусулмонаш кунад” гӯён, дуои нек медиҳад.

¹ Гӯянда: Иброҳимова Шарофат (соли тав.1965, ҷ.д. Оббурдон)

Амали хобонидани навзод аз ҷониби калонсолон дар ҳамаи минтақаҳои кишвар як хел аст, аммо фарқиятҳо тибқи бовару эътиқоди мардуми минтақаҳои кишвар дар ғаҳвора гузоштани ҳар гуна ашёҳои гуногун ба назар мерасад. Масалан, дар дастаи ғаҳвора мўҳраи чашмӣ мебанданд, ки чашми бад таъсир нарасонад. Инчунин, дар зер болини кўдак китоби Қуръон, нон, корд, наъл ва ғайраҳоро мегузоранд, ки тифлро аз ҳар гуна зиёнҳо ҳимоят кунад.

Дар баъзе минтақаҳо аз болои болопўши ғаҳвора якчанд болопўши дигарро аз рӯи эътиқоду боварӣ мегузоранд. Роҷеъ ба ин А. Мардонова хеле ба маврид қайд намудааст: “Аз рӯи анъана ва расму ойини ниёгон рӯзи ғаҳворабандон баъди ба ғаҳвора бастанӣ тифл ба болои ғаҳвора 7 қабат чиз (дастархон, пўстак, ҷойнамоз, кўрпача ва ғайра) мепартоянд”. [2,206]

Ба андешаи мо чизҳое, ки болои ғаҳвора гузошта мешаванд, ҳамаш рамзӣ аст: дастархон-рамзи файзу баракат, пўстак ё худ пўсти гўсфанд- рамзи вазнинӣ ва оромӣ, ҷойнамоз- рамзи мусалмонӣ (кўдак намозхон шавад), кўрпача- рамзи нармадилро ифода мекунад. Ҳадаф аз гузоштани инҳо тифле, ки ба воя мерасад, бояд ҳамаи чунин хислатҳоро дорӣ бошад.

Чи тавре ки дар боло зикр кардем, занҳои ботачрибаи рўзгордида ба модари тифл тарзи дуруст бастанӣ кўдакро дар ғаҳвора меомўзонанд ва дар баъзе минтақаҳои вилояти Суғд баъд аз бастанӣ тифл дар ғаҳвора модарашро даъват намуда як кулчаро ба даҳонаш мегузоранд. Кулчаро модари ҷавон газида, онро ба

писарбачаҳои хурдсол медиҳанд. Писарбачаҳо аз хона давида мераванду кулчаро тақсим карда меҳӯранд. Анъанаи давидани бачагонро ба тариқи зайл маънидод кардан, мумкин аст, ки тифли навзоди дар гаҳворабуда ба мисли онҳо зудтар ба воя расида, ҷаққон шавад. Дар ин маврид дар “Донишномаи фарҳанги мардуми тоҷик” чунин омадааст: “Дар баъзе ноҳияҳо (Варзоб, Ҳисор) одатҳои дигари эътиқодӣ иҷро мешуданд. Масалан, модари тифл аз нони ғатир се ё ҳафт бор газида, луқмаҳоро ба гаҳвора, зери болишти кӯдак мегузорад, то ки ҳам ризқаш васеъ шаваду ҳам нон ниғаҳбонаш бошад. Баъзеҳо ба таги кӯрпаи гаҳвора корд ё ягон олоти оҳаниро бо мақсади дифоъ аз маҳлуқоти афсонавии зиёнрасон мегузоранд. Барои аз чашми бад нигоҳ доштан ба дастаи гаҳвора мӯҳраи чашмӣ мебастанд. [4,206]

Маросими гаҳворабандон чунин урфу одатҳои худро дорад, ки занҳои тоҷик бо баргузор кардани маросими мазкур гӯё рисолати худро дар назди насли оянда, яъне фарзандонашон ба анҷом расонидаанд. Ин падида рафта-рафта ба харҷҳои зиёдатӣ оварда расонид, ки аксарияти мардумро ба қарз ва нодорӣ мубтало кард.

Қабл аз қабули Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросимҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон” мардум маросими гаҳворабандонро бодабада баргузор намуда, ташаббускорони он ба харҷҳои беҳуда роҳ медоданд. Масалан, дар вилояти Суғд оғози маросимро бо карнай ва сурнайнавозӣ пешвоз мегирифтанд. Дар вилояти Хатлон бо иштироки сарояндагону навозандагони касбӣ сурат мегирифт. Дар гирду атрофи шаҳри Душанбе бо даъвати сарояндагони эстрадӣ дар тарабхонаҳо барпо мекарданд. Ҷараёни маросимро тавассути якҷанд асбобҳои наворбардорӣ сабт мекарданд. Ва теъдоди меҳмонон низ маҳдуд набуда, ҳатто шумораи онҳо аз 150-200 нафар зиёд мешуд. Гуфтан мумкин аст, ки барои як маросими хурди хонаводагӣ харҷҳои ниҳоят калон ва беҳуда мекарданд. Аз ҳама шигифтангезаш ин аст, ки баъзе оилаҳои камбизоат шохиди баргузориҳои чунин маросимҳои барпокардаи сарватмандон гардида, ҳатман даст ба таассубкорию тақлидкорӣ мезаданд. Ва баъдан муддати мадиде зеро бори гарони қарз мегардиданд.

Як анъанаи дигаре, ки дар маросими гаҳворабандон амалӣ мегардад, ин овардани ҷиҳоз барои тифли навзод мебошад. Ҷиҳозбиёри аз тарафи волидони модари кӯдак сурат мегирад. Ғайр аз гаҳворае, ки махсусияти маросими мазкур аст, чизҳои нолозимро харидорӣ карда меоранд. Масалан, чандин навъи бозичаҳоро, ки ҳамаи онҳоро кӯдак истифода намекунад ва ё гаҳвораи замонавӣ (колыбел), ки онро истифода намебаранд ва он дар як кунҷи хона хобида меистад. Табиист, ки занҳои тоҷик бештар гаҳвораи суннатиро афзалият медиҳанд ва тифлро то 2-3 солагиаш дар вай меҳобонанд. Ин ҷо ба андешаи мо харидориҳои гаҳвораи замонавӣ (колыбел) танҳо аз рӯи шӯҳрат ва дар пайравии муд аст. Дар баробари ин аз тарафи модари кӯдак одамони зиёде ба ҳайси меҳмон меоянд, ки

соҳибхона маҷбур мешавад, ки ба онҳо зиёфат диҳад ва ба ҳамаашон “сару по” кунад. Агар соҳибхона ин амалҳоро ба ҷо наорад, дар ғайбаш аз ҷониби меҳмонон мавриди хандаву сарзаниш қарор мегирад. Ва ҳамин таассубкорӣ зиндагии мардуми тоҷикро бо мушкилоти гарони зиндагӣ рӯ ба рӯ кард. Баъди гузаронидани ин маросим барпокунандагонаш қарздор шуда, баъзеашон ба муҳочирати меҳнатӣ мерафтанд ва қисмати дигарашон аз пайи адо кардани қарзхояшон мешуданд, ки ин амали номатлуб ба иқтисодиёти оила халал ворид мекард.

Ҳамин тариқ дар байни мардум рақобатҳои бемантиқ дар гузаронидани ҷашну маросимҳо ба вуҷуд омаданд. Ин кирдори номатлуб рафта-рафта баргузори тӯю маъракаҳо ва анъанаҳои мардумиро аз ҳад зиёд сермасраф намуд, ки бори гарон ба сари мардуми Тоҷикистон овард. Баъди харҷҳои зиёди миёншикан барои сатҳи некуахлоқии мардуми Тоҷикистон аз тарафи Сарвари давлат Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросимҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон” (2007) ба тасвиб расид.

Баъди ба тасвиб расидани Қонуни мазкур дар баробари дигар ҷашну маросимҳо баргузори маросими ғаҳворабандон низ ба як тартибу низоми муайян даромад, ки ин чизро мардум бо як хушнудӣ пазируфтанд. Дар муқоиса ба солҳои пеш аз қабули Қонуни дар боло зикршуда, имрӯзҳо маросими ғаҳворабандонро дар доираи хонаводагӣ баргузор мекунанд, ки ин барои сарфаи буҷаи оилавӣ хеле нақши бузургро мебозад. Аввалин, коре, ки аз байн рафт ин таассубкориву тақлидкорӣҳои бемантиқӣ якдигар буд. Дуввум, ҳама маросими ғаҳворабандонро якранг ва дар доираи ду оила: оилаи падар ва модари қўдак баргузор мекунанд. Саввум, харҷҳои зиёдатӣ ва беҳуда аз миён бардошта шуд.

Ба таври хулоса метавон гуфт, ки маросими ғаҳворабандон яке аз маросимҳои эътиқодии мардуми тоҷик буда, бо арҷгузори зиёде то кунун пойбарҷост. Новобаста аз дигаргуншавии вазъи ҷомеа мардум кўшиш менамоянд, ки суннатҳои аҷдодии худро ҳифз намоянд ва бо иҷрои амалҳои рамзомези худ онҳоро ба насли оянда интиқол диҳанд. Мо муҳаққонро зарур аст, ки ҳар як лаҳза ва амалҳо аз ҷониби куҳансолонро омўзем. Зеро аини замон дар маросими ғаҳворабандон низ чун дигар маросимҳои халқӣ бисёр анъанаҳои суннатӣ аз байн рафта истодааст. Чунончӣ, имрӯзҳо аксар модарони ҷавон ҳангоми хобонидани қўдак ба ҷои хондани суруди алла, дар назди ӯ аз магнитофон ё дигар асбобҳои барқӣ мусиқӣ мекунанд, ки ба андешаи мо ин амал хусусияти манфӣ дошта дар тарбияи ояндаи тифл низ чандон фоида нест. Дар шароити имрӯза, агар мо барои ҳифз намудани арзишҳои миллиамон ин амалҳоро анҷом диҳем, амри хайр аст, вале агар ин анъанаҳо ба мақсади дигар баргузор карда шаванд, ба ҷуз осеб чизе дигар ҳосил нахоҳад шуд.

Адабиёт:

1. Аминов А. Вазъи кунунии чашну маросимҳои анъанавӣ. // Фарҳанги ғайримодии халқи тоҷик (натиҷаҳои экспедитсияи мардумшиносӣ ва санъатшиносии кормандони ПИТФИ дар соли 2015). шумораи 1. Душанбе: Аржанг. – 2016. С. 55-68. – 139 с.
2. Мардонова А. Гаҳворапӯш // Донишномаи фарҳанги мардуми тоҷик. Сармұхаррир Н.Амиршохӣ. Ҷ.1. – Душанбе: СИЭМТ, Душанбе: “Эр-Граф”, – 2015 . С. 206. – 667 с.
3. Мирзоев С. Суннатҳои маҳаллӣ ва сурудҳои яғнобӣ. – Душанбе.– 2012. С. 80 –167 с.
4. Раҳимов Д. Гаҳворабандон // Донишномаи фарҳанги мардуми тоҷик. Сармұхаррир Н.Амиршохӣ. Ҷ.1. –Душанбе: СИЭМТ, Душанбе: “Эр-Граф”, – 2015 . С. 206. – 667 с.
5. Раҳимов М. Р. Таваллуд ва тарбияи фарзанд. // Таджики Каратегина и Дарваза.-вып.3. Душанбе: Дониш. –1976. С. 58-96 – 239 с.
6. Санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ оид ба танзими анъана ва чашну маросимҳо. – Душанбе. –2007. –39 с.
7. Ҷумъаев Р. Таваллуд ва тарбияи атфол дар байни тоҷикони қўҳистон Зарафшон. –Душанбе: Эр-Граф. – 2012. –96 с.
8. Ҷумаев Р.Х. Яғнобмарз ва мардуми он. –Душанбе: Амри илм, – 2000. –160 с.
9. Шермұхаммадов Б. Назми халқи бачагонаи тоҷик. – Душанбе. –1973. –187 с.